

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 6 OCTOMBRIE 1982¹

Srl CILFIT și Lanificio di Gavardo SpA
contra Ministerului Sănătății
(cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare,
formulată de Corte Suprema di Cassazione)

„Obligația de a introduce o acțiune pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare”

Cauza 283/81

În cauza 283/81,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de Prima Cameră Civilă a Corte Suprema di Cassazione, pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe între

SRL CILFIT – în lichidare – și alte 54 de societăți, la Roma

împotriva

MINISTERULUI SĂNĂTĂȚII, în persoana ministrului, la Roma

și

LANIFICIO DI GAVARDO SPA, la Milano

împotriva

MINISTERULUI SĂNĂTĂȚII, în persoana ministrului, la Roma

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 177 al treilea paragraf din Tratatul CEE,

CURTEA,

¹ Limba de procedură: italiana.

constituită din: J. Mertens de Wilmars, președinte, G. Bosco, A. Touffait și O. Due, președinți de cameră, P. Pescatore, Lord Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, T. Koopmans, U. Everling, A. Chloros și F. Grévisse, judecători,

avocat general: F. Capotorti
grefier: P. Heim

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

- 1 Prin ordonanța din 27 martie 1981, primită la Curte la 31 octombrie 1981, Corte Suprema di Cassazione a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolului 177 al treilea paragraf din Tratatul CEE.
- 2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu între societăți importatoare de lână și Ministerul italian al Sănătății cu privire la plata unei taxe fixe pentru inspecția sanitară veterinară a lânii importate din țări care nu sunt membre ale Comunității. Aceste societăți au invocat Regulamentul (CEE) nr. 827/68 din 28 iunie 1968 (JO L 151, p. 16) privind organizarea comună a pieței pentru anumite produse enumerate în anexa II la tratat, regulament care, la articolul 2 alineatul (2), interzice statelor membre să perceapă taxe cu efect echivalent unor drepturi vamale asupra „produselor de origine animală” importate, nespicate în altă parte, clasificate la poziția tarifară 05.15 din Tariful Vamal Comun. Ministerul Sănătății a obiectat față de această argumentare, afirmând că lâna nu este inclusă în anexa II la tratat. Prin urmare, lâna nu este supusă unei organizări comune a piețelor agricole.
- 3 Din aceste împrejurări, Ministerul Sănătății a ajuns la concluzia că soluția la întrebarea privind interpretarea actului instituțiilor comunitare este atât de evidentă încât înlătură posibilitatea luării în considerare a unei îndoieli privind interpretarea și este, prin urmare, de natură să excludă necesitatea unei acțiuni la Curtea de Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare. Dimpotrivă, societățile comerciale interesate susțin că, deoarece s-a adresat o întrebare privind interpretarea unui regulament în fața Corte Suprema di Cassazione, instanță ale cărei decizii nu pot face obiectul unei căi de atac în dreptul intern, aceasta, în sensul articolului 177 al treilea paragraf, nu se poate sustrage de la obligația de a sesiza Curtea de Justiție.
- 4 Constatând aceste două puncte de vedere contrare, Corte Suprema di Cassazione a sesizat Curtea cu următoarea întrebare:

„Articolul 177 al treilea paragraf din tratat, care prevede că, atunci când se adresează o întrebare de tipul celor enumerate la primul paragraf din același articol într-un litigiu pendinte în fața unei instanțe naționale ale cărei decizii nu pot fi supuse unei căi de atac în dreptul intern, această instanță este obligată să sesizeze Curtea de Justiție, stabilește o obligație de trimitere care nu îi permite instanței naționale să mai facă vreo apreciere

asupra temeiniciei întrebării adresate sau subordonează – și în ce limite – această obligație existenței prealabile a unei îndoieli rezonabile privind interpretarea?”

- 5 Pentru a răspunde acestei întrebări, este necesar să se țină seama de sistemul articolului 177, care îi conferă competență Curții de Justiție pentru a hotărî, între altele, cu privire la interpretarea tratatului și a actelor adoptate de instituțiile Comunității.
- 6 În temeiul celui de-al doilea paragraf din acest articol, orice instanță dintr-un stat membru, în cazul în care apreciază că o decizie referitoare la o întrebare privind interpretarea este necesară pentru a pronunța o hotărâre, „poate” cere Curții de Justiție decidă cu privire la această întrebare. În conformitate cu al treilea paragraf, atunci când se invocă o întrebare privind interpretarea într-o cauză pendinte în fața unei instanțe naționale ale cărei hotărâri nu pot face obiectul unei căi de atac în dreptul intern, această instanță „este obligată” să sesizeze Curtea de Justiție.
- 7 Această obligație de sesizare se înscrie în cadrul cooperării instituite pentru a asigura buna aplicare și interpretarea uniformă a dreptului comunitar în toate statele membre, între instanțele naționale, în calitatea acestora de instanțe însărcinate cu aplicarea dreptului comunitar și Curtea de Justiție. Articolul 177 al treilea paragraf urmărește în special prevenirea divergențelor de jurisprudență în cadrul Comunității cu privire la unele întrebări referitoare la dreptul comunitar. Prin urmare, sfera de aplicare a acestei obligații trebuie să fie apreciată în funcție de aceste obiective, ținând seama de competențele instanțelor naționale și, respectiv, ale Curții de Justiție, atunci când se adresează o astfel de întrebare privind interpretarea, în sensul articolului 177.
- 8 În acest cadru este necesar să se precizeze sensul comunitar al expresiei „atunci când se adresează o asemenea întrebare”, pentru a stabili în ce condiții o instanță națională ale cărei decizii nu pot face obiectul unei căi de atac în dreptul intern are obligația de a sesiza Curtea de Justiție.
- 9 În această privință trebuie să se sublinieze, în primul rând, că articolul 177 nu constituie o cale de atac deschisă părților într-un litigiu pendinte în fața unei instanțe naționale. Prin urmare, nu este suficient ca o parte să susțină că litigiul ridică o problemă privind interpretarea dreptului comunitar pentru ca instanța națională respectivă să fie obligată să considere că este vorba despre o întrebare adresată în sensul articolului 177. Pe de altă parte, după caz, instanța națională respectivă poate sesiza Curtea de Justiție din proprie inițiativă.
- 10 În al doilea rând, din raportul dintre al doilea și al treilea paragraf ale articolului 177 rezultă că instanțele vizate de al treilea paragraf se bucură de aceeași putere de apreciere ca toate celelalte instanțe naționale pentru a aprecia dacă decizie asupra unui aspect de drept comunitar este necesară pentru a le permite pronunțarea unei hotărâri. Prin urmare, aceste instanțe naționale nu sunt obligate să trimită o întrebare privind interpretarea dreptului comunitar adresată în fața acestora în cazul în care respectiva întrebare nu este relevantă, adică în cazul în care, indiferent care ar fi răspunsul la această întrebare, el nu ar putea avea nicio influență asupra soluționării litigiului

- 11 Dimpotrivă, în cazul în care instanțele naționale constată că este necesară recurgerea la dreptul comunitar pentru a reuși să soluționeze litigiul cu care au fost sesizate, articolul 177 le impune acestora obligația de a sesiza Curtea de Justiție pentru orice întrebare adresată privind interpretarea.
- 12 Întrebarea adresată de Corte di Cassazione urmărește să afle dacă, în anumite împrejurări, obligația prevăzută la articolul 177 al treilea paragraf ar putea, totuși, să fie supusă unor limite.
- 13 Trebuie amintit în această privință că în hotărârea din 27 martie 1963 (în cauzele conexe 28 - 30/1962, Da Costa, Recueil, p. 75) Curtea a declarat că „deși articolul 177 al treilea paragraf obligă fără nici o restricție instanțele naționale ale căror decizii nu pot face obiectul unei căi de atac în dreptul intern să trimită Curții orice întrebare privind interpretarea adresată în fața acestora, autoritatea interpretării date de Curte în temeiul articolului 177 poate, cu toate acestea, să priveze această obligație de cauza sa și să o golească astfel de conținut; este cazul, în special, atunci când întrebarea adresată este identică din punct de vedere material cu o întrebare care a făcut deja obiectul unei hotărâri preliminare într-o cauză similară”.
- 14 Același efect, în ceea ce privește limitele obligației formulate de articolul 177 al treilea paragraf, poate rezulta dintr-o jurisprudență consacrată a Curții care a rezolvat aspectul de drept respectiv, indiferent de natura procedurilor care au condus la această jurisprudență, chiar în absența unei stricte identități a întrebărilor în litigiu.
- 15 Cu toate acestea, se înțelege că, în toate aceste împrejurări, instanțele naționale, inclusiv cele menționate la articolul 177 al treilea paragraf, au libertatea de a sesiza Curtea în cazul în care acestea consideră acest lucru oportun.
- 16 În cele din urmă, aplicarea corectă a dreptului comunitar se poate impune în mod atât de evident încât să nu lase loc niciunei îndoieli rezonabile privind modul de soluționare a întrebării adresate. Înainte de a concluziona că este vorba de o astfel de situație, instanța națională trebuie să fie convinsă că acest aspect se impune în mod la fel de evident și instanțelor naționale ale celorlalte state membre și Curții de Justiție. Doar în cazul în care aceste condiții sunt îndeplinite, instanța națională se poate abține să mai trimită această întrebare Curții de Justiție și poate să o soluționeze pe propria răspundere.
- 17 Cu toate acestea, existența unei astfel de posibilități trebuie să fie evaluată în funcție de caracteristicile dreptului comunitar și de dificultățile specifice pe care le prezintă interpretarea acestuia.
- 18 În primul rând, trebuie să se țină seama de faptul că textele de drept comunitar sunt redactate în mai multe limbi și că diversele versiuni lingvistice sunt toate autentice; astfel, o interpretare a unei prevederi de drept comunitar implică o comparare a versiunilor lingvistice.
- 19 De asemenea, trebuie să se observe că dreptul comunitar folosește o terminologie proprie, chiar și atunci când există o concordanță deplină a versiunilor lingvistice. În plus, trebuie

subliniat că noțiunile juridice nu au în mod necesar același conținut în dreptul comunitar și în dreptul național al diferitelor state membre.

- 20 În sfârșit, fiecare prevedere de drept comunitar trebuie să fie plasată în contextul său și interpretată în lumina ansamblului prevederilor acestui drept, a finalităților și a stadiului evoluției acestuia la data la care respectiva prevedere trebuie să fie aplicată.
- 21 Având în vedere aceste considerații, este necesar să se răspundă întrebării adresate de Corte Suprema di Cassazione că articolul 177 al treilea paragraf trebuie să fie interpretat în sensul că o instanță națională ale cărei decizii nu pot face obiectul unei căi de atac în dreptul intern trebuie, atunci când i se adresează o întrebare de drept comunitar, să își îndeplinească obligația de sesizare a Curții de Justiție, cu excepția cazului în care constată că întrebarea adresată nu este relevantă sau că dispoziția comunitară în cauză a făcut deja obiectul unei interpretări din partea Curții sau că aplicarea corectă a dreptului comunitar se impune cu o asemenea evidență încât nu mai lasă loc niciunei îndoieli rezonabile; existența unei astfel de posibilități trebuie să fie evaluată în funcție de caracteristicile proprii dreptului comunitar, de dificultățile specifice pe care le prezintă interpretarea acestuia și de riscul divergențelor de jurisprudență în cadrul Comunității.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 22 Cheltuielile efectuate de Guvernul Republicii Italiene, de Guvernul Regatului Țărilor de Jos și de Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări.

Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața Corte Suprema di Cassazione, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de Corte Suprema di Cassazione, prin ordonanța din 27 martie 1981, hotărăște:

Articolul 177 al treilea paragraf trebuie interpretat în sensul că o instanță națională ale cărei decizii nu pot face obiectul unei căi de atac în dreptul intern trebuie, atunci când i se adresează o întrebare de drept comunitar, să își îndeplinească obligația de sesizare a Curții de Justiție, cu excepția cazului în care constată că întrebarea adresată nu este relevantă sau că dispoziția comunitară în cauză a făcut deja obiectul unei interpretări din partea Curții sau că aplicarea corectă a dreptului comunitar se impune cu o asemenea evidență încât nu mai lasă loc niciunei îndoieli rezonabile; existența unei astfel de posibilități trebuie să fie evaluată în funcție de caracteristicile proprii dreptului comunitar, de dificultățile specifice pe care le prezintă interpretarea acestuia și de riscul divergențelor de jurisprudență în cadrul Comunității.

Mertens de Wilmars	Bosco	Touffait
Due	Mackenzie Stuart	O'Keeffe
Pescatore	Chloros	Grévisse
Koopmans	Everling	

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 6 octombrie 1982.

Grefier

Președinte

P. Heim

J. Mertens de Wilmars